

Докладването за устойчивост: роля и приноси за намаляване на сивата ИКОНОМИКА

Доц. д-р Румяна Желева
ИФС-БАН

Докладването за устойчивост: ПОНЯТИЯ И КОНЦЕПЦИИ

Устойчивостта и докладването за устойчивост са тясно свързани концепции, които придобиха значение в корпоративния свят през последните години. **Устойчивостта** се отнася до способността на бизнеса да работи по начин, който отговаря на нуждите на настоящето, без да компрометира способността на бъдещите поколения да посрещат собствените си нужди.

Докладването за устойчивост, от друга страна, е разкриването на информация за екологичните, социалните и управленските резултати на компанията (ESG), което надхвърля традиционното финансово отчитане.

Дефиниция, типове доклади

Докладването за устойчивост е инструмент, който дава възможност на компаниите, докладвайки, да идентифицират областите, в които могат да подобрят устойчивостта си и да инвестират допълнително включително в иновации, свързани например с управлението на енергията, емисиите на въглерод и социалните политики на работното място. Според Европейската комисия тази **процедура на отчитане** помага на инвеститорите, организациите на гражданското общество, потребителите, създателите на политики и други заинтересовани страни да оценят нефинансовите резултати на големите дружества и насърчава тези дружества да разработят **отговорен бизнес модел**.

Докладването за устойчивост е известно с различни наименования като нефинансовото отчитане, социално докладване, докладване на КСО (корпоративна социална отговорност) и др.

Законодателна основа на отчитането на устойчивостта е Директива 2014/95/ЕС относно оповестяването на нефинансова информация (ДОНФИ), която определя правилата относно оповестяването на нефинансова информация и информация за многообразието от страна на някои големи дружества и представлява изменение на Директива 2013/34/ЕС относно счетоводството.

Системи (рамки) за управление на устойчивото развитие и отчитане на устойчивост

- Глобална инициатива за докладване, GRI G4 / Стандарт за отчитане на устойчивостта (GRI SRS)
- Глобален договор на ООН (Съобщение за напредъка)
- Насоки на ОИСП за мултинационални предприятия, версия 2011
- ISO 26000
- Схема за екологично управление и одит, EMAS (Регламент на ЕС 1221/2009)
- Проект за разкриване на въглерод, CDP
- Работна група по финансови разкрития, свързани с климата (TCFD)
- Международна интегрирана рамка за отчитане, IIRC (интегрирано отчитане)
- Съвет по стандарти за счетоводни отчети за устойчивост, SASB
- Германски кодекс за устойчивост
- Регламент на ЕС относно установяването на рамката за определяне на устойчивите дейности от 2020г. (Таксономия на ЕС).

Сивата икономика за разлика от икономиката в сянка

Въпреки че тези термини се използват често като синоними, те имат някои различия в техните конотации и употреба:

Сива икономика: Сивата икономика обхваща икономически дейности, които са законни, но не са декларирани или не се отчитат пълноценно в официалната икономическа статистика. Примери за сива икономика включват неплатена работа, неотчетени доходи, бартерни сделки и други форми на икономическа дейност, които се извършват извън официалната система на данъчно и финансово отчитане.

Икономика в сянка: Икономиката в сянка обхваща по-широк спектър от дейности, включително както легални, така и нелегални и недеklarирани икономически операции. Тя включва различни форми на икономическа дейност, която се извършва извън официалната икономическа система и обхваща нелегални практики като търговия с наркотици, контрабанда, корупция и други нелегални и неотчетени дейности.

Роля на докладването за устойчивост като мярка за излизане „на светло“

Сивата икономика не се изразява просто в заобикаляне на законите с цел да се правят икономии от производствените разходи, а се явява като неразделна част от производствената структура. Политиките за борба с това явление на практика изискват **създаване на мрежа между социалните актьори на европейско, национално и местно равнище, които съзнават проблема и могат да насърчават действия, които да направят сивата икономика неизгодна.** Това може да се постигне, като се наказват тези, които я практикуват, чрез ефикасни възпиращи мерки, **и се насърчава излизането на сивата икономика „на светло“ чрез превантивни и корективни мерки.**

Роля на докладването за устойчивост в борбата със сивата икономика при липса на минимални стандарти

Докладването за устойчивост е особено ефективно и ефикасно в общества, където липсват минимални стандарти за достоен труд (използване на детски труд, пренебрегване на елементарните мерки за безопасност, излагане на риск сигурността на работниците и др.) в трети държави, които извършват подизпълнителска дейност за свои икономически партньори от страни членки на ЕС.

Приноси на докладването за устойчивост по отношение на изсветляването и за подобряване на условията на труд:

- 1. Прозрачност и отчетност:** Компаниите, които изготвят отчети за устойчивост се ангажират с прозрачни и отговорни бизнес практики. Като осигуряват прозрачна финансова отчетност, видимост на веригата за доставки и етично бизнес поведение, дружествата могат да намалят възможностите за участие в сиви дейности.
- 2. Спазване на законите и разпоредбите:** Самото отчитане насърчава компаниите да спазват законовите изисквания и разпоредби. Това включва спазването на данъчните разпоредби, трудовото законодателство и екологичните стандарти. Действайки в рамките на правната рамка, компаниите могат да допринесат за намаляване на разпространението на дейности в сивия сектор.
- 3. Етично снабдяване и управление на веригата на доставки:** Компаниите, които се отчитат, отдават приоритет на отговорното снабдяване и управление на веригата на доставки. Това включва гарантиране, че доставчици и партньори спазват правните и етичните стандарти. Като избягват да си сътрудничат с доставчици, участващи в сивата икономика, дружествата могат да допринесат за нейното намаляване.

Приноси на отчитането за устойчивост по отношение на изсветляването и за подобряване на условията на труд:

4. Сътрудничество и застъпничество: Компаниите могат да си сътрудничат с правителствени агенции, браншови асоциации и неправителствени организации. Чрез активно участие в дискусии, споделяне на най-добри практики и застъпничество за по-строги разпоредби, дружествата могат да допринесат за създаването на бизнес среда, която възпрепятства дейностите в сивия сектор.

5. Икономическо развитие и създаване на работни места: Инициативите, докладвани за устойчивост, често са насочени към подкрепа на местните общности и местното икономическо развитие. Като създават възможности за заетост, насърчават справедливото заплащане и инвестират в развитието на умения, компаниите могат да допринесат за формализирането на неформалния сектор и да осигурят алтернативи на дейностите на сивия пазар.

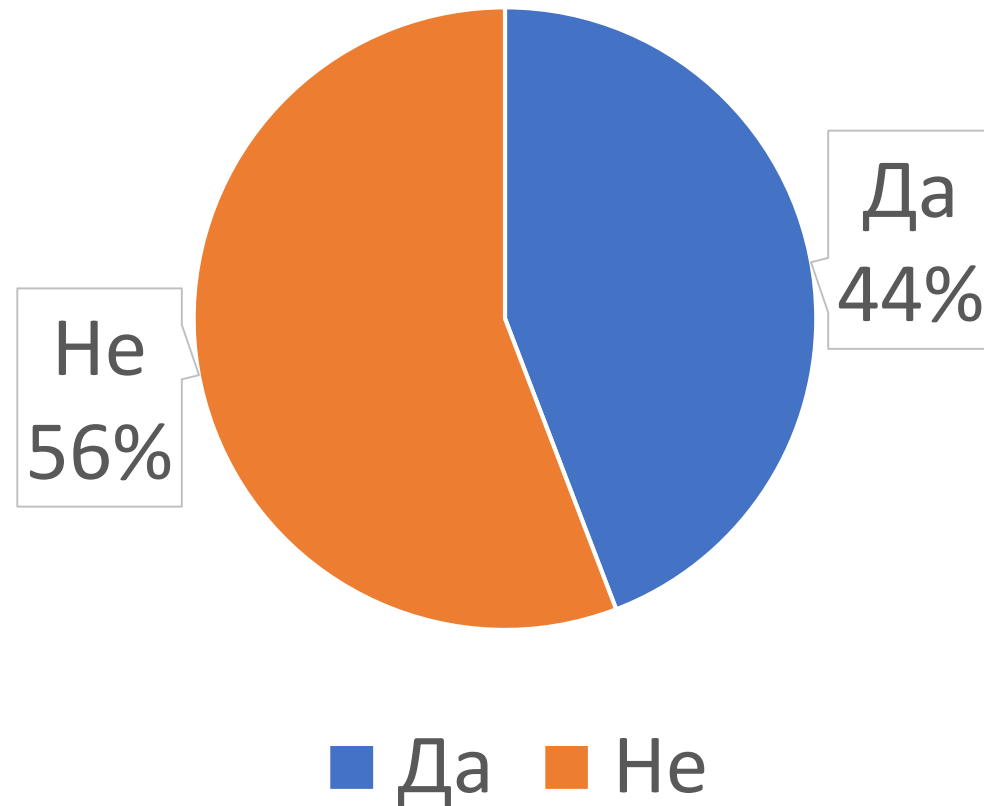
Прозрачност и отчетност, «насочени навътре»

Специални събития за персонала и работещите, свързани с докладването на устойчивост

Прозрачност и отчетност, насочени „навън“

Специални събития за обществеността във връзка с докладването на устойчивост

Добавена стойност за компаниите от отчитането на устойчивост

Докладването за устойчивост на равнището на мерките и политиките за борба със сивата икономика

1. Намаляване на обществената търпимост към сивата икономика и популяризиране на данъчната етика чрез действия за осведомяване на общественото мнение, увеличаване на доверието в публичните администрации и бизнеса;
2. Допринос за периодичен мониторингов процес за оценка на динамиката в развитието и ефективността на мерките за изсветляване на икономическите дейности;
3. Засилване на сътрудничеството между държавите членки във връзка с мултинационалните дружества, включително чрез специални агенции или институционални структури;

Докладването за устойчивост на равнището на мерките и политиките в борбата със сивата икономика

4. Допринася за въвеждането на ефективна система за проверки и санкции като възпиращ фактор;

5. Осигурява наблюдение и отчитането на трудовите стандарти в трети държави, но и в страните членки (свързани с увеличеното търсене на семейни услуги и грижи, намаляването на стандартните форми на труд и повишаването на гъвкавостта на договорните отношения, увеличаването на самостоятелната заетост и възлагането на работа на подизпълнители);

6. Има пряко значение за по-голямо внимание към нормативните дефиниции, инструментите за мониторинг и контрол и на формите на международна координация.

Благодаря за вниманието!

Rumiana.zheleva@outlook.com